

Viinamarjaaedu uudistamas

Augusti lõpus õnnetus mul külastada mitmeid Eesti viinamarjakasvatajaid. Reis sai teoks tänu asjahuvilistest autojuhtidele Hans Tooverile, Raimu Aasale ja Margus Joostile 25.-30.08.2013.

Hans Toover Savernas

Hansu kodukasvuhoones köitis tähelepanu seemnetute marjadega uudissort 'Stela'. Tema juurest suundusime neljakesi Saare-Tõrvaaugu aiapäevale. Möödasõidul käisime Annemäe talu viinamäel.

Jaak Eensalu, Annemäe viinamägi

Annemäe on arvatavasti suurim viinamarjaistandus Eestis. Seal nägime saaki täis 'Rondo' ridu, millised aastatetagusest ebajahukaste kahjustusest paranenud. Ühekordne profülaktiline pritsimine Ridomiliga aitas tänavu haigust ära hoida. Koos kevadel rajatud uute 'Solarise' ridadega küündib istandike kogupind talus nüüd üle hektari. Pildil on Jaak Eensalu koos mu reisukaaslastega.

Harri Poom, Saare-Tõrvaaugu aiand

Selle aiandi kasvuhoonetes kasvab 150 viinamarjasorti ja -aretist. Neist pakuti aiapäevadel maitsmiseks 60. Eelistatute seas nimetati uute sortidena 'Juodupe', 'Juodkrante', 'Osella'. Pildidel on kaks viimast. Tuntud punase suureviljalise 'Guna' asemele pakuti sellega sarnanevaid 'Gailiuno Jagviga' ja 'Shirvinta'. Koostöös Eesti Maaülikooliga korraldatavates sordivõrdluskatsetes uuritakse 17 sordi sobivust lauamarja tootmiseks kasvuhoonetes. Tänavu on loota esimesi katseandmeid. Uuritavatest parimatena nimetati 'Arkadia', 'Supaga' ja 'Somerset Seedless'.

Pildil vestlevad Margus Joost ja Harri Poom. Paremäl seisab Hans Toover. Kohal oli Kalev Mae abikaasaga Kohtlast. Aiapäevalt sõitsime edasi koos Raimu Aasaga uudistama tema sordikollektsiooni Läänemaal Oru valla Saunja külas.

Raimu Aas, Haava talu

Õhtuhämaras jalutasime Haava talu viinapuuridade vahel. Need on saagiperioodil ümbritsetud madala võrktaraga, kaitseks kährikute eest. Peremehe eemal olles olid linnud marjul käinud. Haigusõrnetatel sortidel nägime ebajahukaste kahjustust. Õhtusöögi juurde maitsesime kohalikest viinamarjadest vahuveini. Raimu kiidab siniseviljalist sorti 'Agat Donskoi', mis valmib avamaal. Järgmisel hommikul alustasime kahepäevalist reisi Saaremaale.

Madis Tiik, Madise talu

See 0,1 ha suurune istandik asub Mustjala valla Rahtla külas. Peamised sordid 'Hasanski Sladki', 'Solaris' ja 'Rondo'. Vahedega 3m x 1m istutatud taimed olid sügisel lõigatud maapinnani. Rebaste eest, kes möödunud aastal marju söömas käisid, kaitses istandikku elektrikarjus. Ebajahukaste kahjustas sorte 'Kuzminski Sinii' ja 'Rondo'. Tänavu keemilist tõrjet tehtud ei ole, eemaldati vaid haigestunud lehti. Mõõtsime marjamahla suhkruisisaldust Brix (°Bx).

Perekond Isup, Lümandal

2003. aastal Eesti Maaülikooli katseistandikuna rajatud viiest sordist on 'Jubileinaja Novgoroda' ja 'Severnõi Rannii' kui ebasobivad likvideeritud. Möödunud aastal ebajahukastest nõrgestatud 'Zilga' ja 'Rondo' (viimase külmakindlus ka vähene) taimedel saak puudus, kuid haigust polnud. 'Hasanski Sladki' on haigustest vaba ja külmakindel. Valmivaid marju (°Bx 12-14) ründasid linnud. Rebaste eest kaitseb istandikku võrktara.

Lembit Kirs, Vana-Paali talu

Põide valla Saikla külas paikneb saja viinamarjasordiga avamaakollektsioon, millele pani aluse Lembitu ema, Naimi Paulus. Vähemtuntud sortidest nimetas Lembit headena avamaal 'Russki Fioletovõi' ja kasvuhoones 'Siren Novikova'. Pildil on Lembit koos Kreekast saadud juhusliku viinapuuga. Lembit viis meid veel Tumalas asuva viinamarjahuvilise Andu aeda, kus viljakandvale 'Alfale' ja 'Zilgale' lisaks on avamaale istutatud paarkümmend uut taime eri sortidest.

Uku ja Kertu Kuut, Välta külas

Seegi istandik asub Põide vallas, mis on viinamarjade kasvatamiseks soodsam tuulisest Saaremaa läänepoolsest osast. Tasub võrrelda tabelist marjade suhkrusisaldust läänepoolsete kasvukohtadega. Peremehe raske haiguse tõttu on rajatud suur istandik viimase aasta pidanud aednike hooleta hakkama saama. Võisime olla tunnistajaks viinapuu elujõule, mis ka hoolduseta marju kandsid ning siinse mikrokliima sobivusest istandike rajamiseks.

Esimesed meid saartel tervitavad viinapuud ja viimased, kes meid tagasiteele saatsid (pildil), olid Uku ja Kertu poolt istutatud 'Hasanski Sladki' Muhumaal Liiva kohviku juures. Neil ripuvad marjad olid eriti magusad.

Viinamarjade suhkrusisaldus (°Bx) Saaremaa avamaa istandikes 26.-27. augustil

Võrdluseks andmed Rāpinas

Sort	Rahtla	Lümanda	Saikla	Välta	Liiva	Rāpina 18.08	Rāpina 01.09
Hasanski Sladki	16,5	12,0-14,0	16,0	16,5-18,0	16,5-21,0	13,5-15,5	17,5-19,0
Jubilei Novgoroda				15,0-17,0		16,0-17,5	18,0
Rondo	12,0-16,0	13,0				11,0-12,0	13,5
Skandia			17,0				16,5
Solaris	13,0-16,0					17,0-17,5	17,5-19,0
Zilga		11,0-12,0		13,5-15,0			16,5

Tagasiteel viibisin paar päeva Pärnumaal.

Margus Joost, Piigerti talu sordikollektsioon

Margusega tutvusime Saare-Tõrvaugu aiapäevadel. Paikuse valla Tammuru külas on Margus kogunud oma kasvuhoonetesse mitukümmend viinamarjasorti. Uutest lootustandvatest sortidest viljusid temal 'Osella', 'Kodrjanka', 'Pesnja' (fotol). Avamaal viljusid 'Jubilei Novgoroda', 'Rondo', 'Zarja Severa', 'Hasanski Sladki'. Mikrokliima ja mullastik aias tundusid olevat viinapuudele soodsad. Kasvuhoone kõrval küpsesid maikuus otse kasvukohale külvatud melonid.

Pärnu taimelaat

Olime ühed esimesed laadalised juba mõni tund enne ametlikku algust. Kohtasime taas Lembit Kirsi, kes siit oma kollektsioonile täiendust leidis. Istikumütüjaid oli nii Eestist kui Lätist. Mõnel haiguste ennetamiseks istikud pritsitud bordoo vedelikuga. Viinamarju hinnaga 5 eurot/kg müüsid Pruuli-Kaska talu ja Saare-Tõrvaugu aiand. Pildil Harri Poom, kes esines ka ettekandega viinamarjakasvatusest.

Jaan Kivistik
01.09.2013